

ÖN SÖZ

Milletlerin geçmişteki kültür miraslarına sahip çıkmaları onların gelecekte başarılı olmalarını sağlayan unsurlardandır. Bu kültür mirasının temel taşları da yetiştirdiği büyük şahsiyetlerdir. Bu şahsiyetleri yeni kuşaklara tanıtmak ve onların örnek alınacak yönlerini ortaya çıkarmak ilim adamlarının görevleri arasındadır. Yaşadığımız bu coğrafya içinde yetişmiş ve geriye önemli eserler bırakmış şahsiyetlerden birisi de Niyâzî-i Mısırî'dir (1618-1694).

Bu çalışmada, Niyâzî-i Mısırî'nin bugüne kadar ülkemizde araştırma konusu edilmemiş Bûsîrî'nin *el-Kevâkibu'd-Durriyye fî Medhi Hayri'l-Beriyye* adlı *Kaside-i Bürde (Bür'e)* diye meşhur olmuş kasidesi üzerine Arapça olarak nazmettiği tesbi'inin tenkitli neşri yapılmıştır. Bûsîrî (1212-1296), Arap edebiyatında Peygamber'in methedilmesi konusunda tanınmış şairlerden birisidir.

Bûsîrî'nin çalışma konumuz olan kasidesi üzerine Osmanlı coğrafyasında ve İslam dünyasında çok sayıda tahmis, tesbi', ta'sir, taştir, tazmin, nazire yazılmış, manzum olarak birçok kişi tarafından Osmanlı Türkçesine çevrilmiş ve ilmi çalışmalara konu edilmiştir. Bu bağlamda yapılan birkaç tesbi'den birisi de Niyâz-i Mısırî'nin kaleme almış olduğu *Kaside-i Bürde Tesbi'i*'dir. Bu çalışmada bahse konu tesbi'in tenkitli metni, Türkiye kütüphanelerinde tespit edilen on bir nüshadan dördünün karşılaştırması yapılarak oluşturulmuştur. Ortaya çıkan 161 bentlik metin esas alınarak tarafımızdan Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Çeviri yapılırken tesbi'in yapısına uygun olarak bent bent tercüme edilmesine dikkat edilmiştir. Şiirin başka bir dile aktarılması zorluğu göz önünde bulundurularak çeviride bir ahenk tutturulmaya çalışılmıştır.

Çalışma bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Bûsirî'nin hayatı, eserleri ve *Kaside-i Bürde*'si özlü bir şekilde ele alınmıştır. Birinci bölümde Niyâzî-i Mısri'nin hayatı ve eserleri incelenmiştir. İkinci bölümde *Kaside-i Bürde Tesbi'i*'nin nüshaları, yazılış sebebi, muhtevası, tenkitli metnin oluşturulmasında takip edilen yöntem, tenkitli metni ve Türkçe çeviri metni verilmiştir.

Süleymaniye Kütüphanesi başta olmak üzere, ülkemizin kütüphanelerinde ve şahsi koleksiyonlarda çok sayıda yazma eser, araştırmacıların ilgisini beklemektedir. Bu kütüphanelerde edebiyat, tarih, felsefe, matematik, astronomi ve bu eserde olduğu gibi Arap edebiyatı alanında çok sayıda yazma eser olduğu malumdur. Bunlardan bazıları da Arapça ve Farsça yazılmıştır. Osmanlı Türkçesi eserlerle uğraşanlar sayıca yetersiz olmakla birlikte, Arapça ve Farsça eserlerle uğraşanlara göre daha fazladır. Ancak ülkemiz kütüphanelerinde bulunan Arapça ve Farsça eserlere gereken ilgi gösterilmemektedir. Bunların en önemli sebeplerinden birisi, klasik Arapça ve Farsçayı bilenlerin az olmasıdır. İkincisi de bu eserler üzerinde çalışmaya teşvik edici bir motivasyonun olmamasıdır. Böyle olunca da milletimizin hafızası denilebilecek bu eserler, kütüphanelerimizin raflarında kaybolmaya yüz tutmaktadır.

Kültür mirasımız olan bu değerli eserlerin disiplinler arası çalışmalarla süratli bir şekilde bugünkü dilimize aktarılması ve matbu hâle getirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan Arapça ve Farsça bilen değerli ilim adamlarımızın kendi alanlarında yapacakları çalışmalar yanında, farklı alanlarda uzmanlaşmış ilim adamlarıyla ortak çalışmalar yapmaları yararlı olacak ve kıymetli eserlerin ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır.

Bana bu çalışma fikrini veren, beni yönlendiren ve kaynak temininde yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Tatcı'ya, bu alanda önce mezuniyet tezi hazırlayarak sonra *Kaside-i Bürde*'yi manzûm bir şekilde günümüz Türkçesine çevirerek bir çığır açan Prof. Dr. Mahmut Kaya'ya, kaynak temininde katkı sağlayan Prof. Dr. İsmail Hakkı Sezer'e, eserin nüshalarını temin eden aziz dostum Prof. Dr.

İhsan Fazlıoğlu'na, Arapça metnin bilgisayar ortamına aktarılmasını yapan Prof. Dr. Nurettin Ceviz'e, tarafımdan yapılan çeviriyi kontrol eden Prof. Dr. M. Hakkı Suçin'e, İstanbul'da mevcut olan yazma nüshalarına ulaşmamı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Sururi'ye, tercüme sırasında destek veren Dr. Zeki Ebunasr, Selma Ketene ve Şahin Bal'a teşekkürü bir borç bilirim. Bu eserin yayımlanmasını gerçekleştiren Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ve Türk Dil Kurumunun değerli yöneticilerine şükranlarımı arz ederim.

Musa YILDIZ